

Toetsingsadvies over de inhoud
van het milieu-effectrapport
Regionaal Ontgrondingenplan Noordplan

19 maart 1992

158-89

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Toetsingsadvies

Toetsingsadvies over de inhoud van het milieu-effectrapport
Regionaal Ontgrondingenplan Noord-zee / [Commissie voor de milieu-
effectrapportage]. - Utrecht : Commissie voor de milieu-
effectrapportage

ISBN 90-5237-315-9

Trefw.: milieu-effectrapportage; Noordzee/ontgrondingen; Noordzee

Toetsingsadvies over de inhoud
van het milieu-effectrapport
Regionaal Ontgrondingenplan
Noordzee

Advies op grond van artikel 41z, eerste en tweede lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne over de inhoud van het milieu-effectrapport voor het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee,

uitgebracht aan de Minister van Verkeer en Waterstaat door de Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee

de secretaris

mr. R.J. Sielcken

de voorzitter

dr. H. Cohen

Utrecht, 19 maart 1992

INHOUDSOPGAVE

	pagina
SAMENVATTING	1
1. INLEIDING	2
2. TOETSING VAN HET MER IN HOOFDLIJNEN	3
3. TOETSING VAN HET MER/RON OP ONDERDELEN	3
3.1 Probleemstelling	3
3.2 Voorgenomen activiteit en alternatieven	3
3.2.1 Winmethoden	3
3.2.2 Hergebruikersalternatief	4
3.2.3 Het Nulplusalternatief	5
3.2.4 Alternatief locatie > NAP-20 m	5
3.2.5 Minst milieu-schadelijk alternatief (mma)	5
4. MILIEUGEVOLGEN	7
5. EVALUATIE	7
6. SAMENVATTING EN PRESENTATIE	7

BIJLAGEN

1. Nadere opmerkingen van de Commissie over de inhoud van het MER.
2. Brief van het bevoegd gezag d.d. 20 november 1991, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen.
3. Openbare bekendmaking in Staatscourant nr. 236 d.d. 4 december 1991.
4. Projectgegevens.
5. Lijst van inspraakreacties en adviezen

SAMENVATTING

Het Regionaal Ontgrondingenplan (RON) wijst een aantal gebieden aan voor de winning van oppervlakedelfstoffen op de Noordzee. Het gaat daarbij om grind, schelpen, klei en een aantal soorten zand. De met het RON geïntegreerde MER richt zich op de m.e.r.-plichtige activiteiten in het plan, namelijk de locaties voor winning van ophoog- en suppletiezand. Naast de locaties, bepaalt het RON/MER tevens toetsingscriteria voor de winmethoden.

In 1987 werd de m.e.r. gestart met de richtlijnenprocedure. De Minister van Verkeer en Waterstaat is het bevoegde gezag, terwijl de directie Noordzee van Rijkswaterstaat fungeert als initiatiefnemer.

Op hoofdlijnen is de Commissie van oordeel dat het RON/MER voldoende informatie biedt voor een verdere besluitvorming. Daarbij verdienen evenwel een aantal aspecten nadere aandacht. Ten eerste verdient het hergebruiksalternatief in het evaluatieprogramma te worden uitgewerkt. In dit locatiealternatief wordt baggerspecie dat op de Loswal-Noord gestort is of wordt, zodanig bewerkt, dat hergebruik mogelijk wordt. In het evaluatieprogramma zal technisch, economisch en kustmorfologisch onderzoek moeten uitwijzen welke winmethoden geschikt zijn. Mogelijk is dan dit zand, afkomstig van de Loswal, te gebruiken voor suppletie van de Schone Kust voor Delfland. Bij toepassing van het nulplusalternatief kan dit noodzakelijk zijn. Dit alternatief betreft het verbreden van de Euro- en IJgeul.

Het nulplusalternatief scoort beter dan het locatiealternatief > NAP-20m/20 km zeewaarts. Toch worden in de uiteindelijke gebiedsaanwijzing de beide alternatieven gelijkwaardig gesteld. Nader onderscheidende criteria met het oog op de vergunningverlening zijn daarbij gewenst.

Het laatstgenoemde alternatief gaat uit van een zandwinning langs de gehele Nederlandse kust op een diepte van -20 m NAP of 20 km uit de kust. Voor dit gebied gaat het RON/MER uit van een eenmalige winning tot 2 meter diep. Om tot het jaar 2009 de gewenste hoeveelheid ophoogzand te verkrijgen, moet een oppervlakte van 16 km² ontgrond worden. Een windiepte tot 30 cm geeft een winoppervlakte van 100 km² en niet duidelijk is of winning tot deze diepte wordt toegestaan. Ook bestaat in het RON/MER onduidelijkheid over de winperiode. De Commissie beveelt daarom aan in de nader besluitvorming duidelijkheid te scheppen over windiepte en - gebied en de daarbij behorende winperiode en -frequentie.

INLEIDING

Op 15 september 1987 maakt de Minister van Verkeer en Waterstaat bekend, dat ten behoeve van de besluitvorming inzake het Regionaal ontgrondingenplan voor de Noordzee, milieu-effectrapportage zal worden toegepast. In de startnotitie, gepubliceerd op 13 augustus 1987 komt naar voren, dat het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee tot doel heeft, uitwerking te geven aan het in de "Ontwerp Landelijke Beleidsnota voor de Oppervlaktedelfstoffenvoorziening voor de Lange Termijn" (de nota "Gegrond ontgronden") aangegeven Rijksbeleid. In de nota neemt het Rijk zich voor de winning van oppervlaktedelfstoffen in de Noordzee te bevorderen. De belangrijkste beweegredenen hiertoe zijn de knelpunten bij de winning op land.

Het landelijke beleid zal worden uitgewerkt door ondermeer het aanwijzen van gebieden voor de winning van oppervlaktedelfstoffen. Het MER/RON behandelt ophoog- en suppletiezand en een beperkt aantal soorten industriezand. Beton- en metselzand, grind, schelpen en klei maken wel onderdeel uit van het Regionale ontgrondingenplan, maar niet van het MER. Voor de grindwinning op de Klaverbank zal een afzonderlijke inrichtingen-m.e.r. verricht worden. In het kader van het ECE-verdrag inzake MER in een grensoverschrijdende context, zullen daar ook de internationale (milieu)aspecten aan de orde komen.

Op 3 december 1987 bracht de Commissie haar advies uit voor de op te stellen richtlijnen inzake het MER/RON. De richtlijnen werden vastgesteld door de Minister van Verkeer en Waterstaat op 14 januari 1988.

De Minister van Verkeer en Waterstaat heeft de Commissie op 20 november 1991 verzocht advies uit te brengen over de inhoud van het geïntegreerde MER/Regionale Ontgrondingenplan Noordzee (MER/RON). Het MER/RON is opgesteld door de directie Noordzee van Rijkswaterstaat, optredend als initiatiefnemer in deze m.e.r.-procedure.

Het MER/RON is op 9 december 1991 ter inzage gelegd door de Raad van de Waterstaat.

Het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee zal, na behandeling in de Raad van Waterstaat en de Interdepartementale Coördinatie Commissie voor Noordzee-aangelegenheden (ICONA), worden vastgesteld door de Minister van Verkeer en Waterstaat.

Het onderhavige advies is opgesteld door een werkgroep uit de Commissie voor de m.e.r. De samenstelling van deze werkgroep is weergegeven in bijlage 4. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt daarom verder in dit advies "de Commissie" genoemd.

Op 13 maart 1992 is te 's Gravenhage een hoorzitting gehouden. Bij de opstelling van het advies heeft de Commissie de via het bevoegd gezag ontvangen schriftelijke reacties mede in beschouwing genomen. Een lijst van deze reacties is opgenomen in bijlage 5.

2. TOETSING VAN HET MER IN HOOFDLIJNEN

Algemeen

De Commissie is van oordeel, dat het RON/MER voldoende informatie biedt over de gevolgen voor het milieu van de zandwinning op de Noordzee. Het totaal aan gepresenteerde gegevens biedt naar haar mening voldoende informatie voor verdere besluitvorming. Wel plaatst de Commissie in het volgende hoofdstuk een aantal kanttekeningen bij het RON/MER.

Deze opmerkingen kunnen bij de verdere besluitvorming betrokken worden. De gegevens uit het MER zijn geïntegreerd in het RON, waarbij met andere aspecten tot een afweging is gekomen (voorkeursalternatief). De initiatiefnemer heeft medegedeeld dat niet altijd een strikte scheiding tussen het plan en de rapportage is gehanteerd. De Commissie heeft de voor haar relevante aspecten uit het RON bij haar advies betrokken.

3. TOETSING VAN HET MER/RON OP ONDERDELEN

3.1 Probleemstelling

De probleemstelling is helder verwoord en is sinds de vaststelling van de richtlijnen in diverse regeringsnota's vastgelegd. Daarbij gaat het om de bevordering van de winning van oppervlaktedelfstoffen uit de Noordzee ter beperking van winning op land, binnen een aantal (milieu)randvoorwaarden. De doelstelling en de randvoorwaarden zijn, op een enkele uitzondering na (zie hieronder), duidelijk en consistent in het MER verwerkt.

3.2 Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.2.1 Winmethoden

Uit de vergelijking tussen de diverse winmethoden blijkt de sleephopper in combinatie met een windiepte tot een maximum van twee meter goed te scoren voor de milieugevolgen. Het MER vermeldt dat in de praktijk per keer 30 centimeter zand gewonnen wordt.^{1]} Bij een verdieping tot 2 meter houdt dit in dat circa 6 maal met de sleephopper in het zelfde gebied gewonnen wordt. In het voorkeursalternatief (het RON) wordt echter niet duidelijk in hoeverre vervolgens de winning tot 2 meter binnen een bepaalde periode in de ontgrondingenvergunning wordt opgenomen. Zowel de windiepte als de winperiode en de met deze aspecten samenhangende winfrequentie, bepalen immers de omvang van de milieugevolgen.

1 zie deel B, pag. 199.

De gevolgen voor het milieu, indien tot 2 meter of tot slechts 30 centimeter wordt gewonnen laat zich als volgt illustreren.

Daarbij wordt uitgegaan van een totale jaarlijkse zandwinbehoefte vanuit de Noordzee van 30 miljoen m³ per jaar in de periode tot 2009. Bij een éénmalige zandwinning met een diepte van 30 cm per jaar zou een gebied van totaal 100 km² nodig zijn. Bij een zandwinning met een (theoretische) verdieping tot 2 meter zou het totaal te ontgronden gebied ongeveer 16 km² omvatten.^{2]}

Bij herhaaldelijk gebruik van een enkel wingebied bestaat de kans dat het in het beunwater aanwezige slib, de samenstelling van de bodem significant verandert als gevolg van cumulatieve effecten.^{3]} Dit kan een moeizamer herstel betekenen, terwijl ook de faunasamenstelling zich kan wijzigen. Eénmalige zandwinning binnen een beperkte periode zal daarom gunstiger gevolgen hebben op de rekolonisatiesnelheid en dus de herstelsnelheid van herhaaldelijk gebruik over een langere periode van een winningsgebied.

De Commissie beveelt aan over de beoogde windiepte, het wingebied en de daarbij behorende winperiode en -frequentie in het definitieve plan meer duidelijkheid te scheppen, om bij de verdere besluitvorming en uitvoering de noodzakelijke randvoorwaarden te kunnen formuleren.

3.2.2

Hergebruiksalternatief

Het MER stelt dat de samenstelling van het bovenste deel van het Loswal-sediment overeenkomt met baggerspecie van de klasse I. Het onderliggende (oudere) deel is waarschijnlijk meer verontreinigd. Tevens wordt aangegeven dat met behulp van scheidingstechnieken, winning van zand uit deze specie mogelijk is. Deze technieken kunnen eveneens worden toegepast op de in de toekomst te verwijderen baggerspecie.

Het belang van beide hergebruiksalternatieven is de volgende. Grote hoeveelheden winbaar zand zijn gelegen op de locatie Loswal Noord. Winning op deze locatie, gelegen op 5 km afstand van Hoek van Holland, betekent dat elders zandwinning niet nodig is en aldaar de milieugevolgen achterwege blijven. Het MER geeft weliswaar een globale beschrijving van de verschillende scheidingstechnieken, maar gaat niet verder in op de mogelijkheid om na scheiding de restfractie terug in zee te storten^{4]}. Uit medelingen van Rijkswaterstaat blijkt echter dat voor de toepassing van dit alternatief een aantal leemten in kennis bestaan, welke in het kader van het evaluatieprogramma nader onderzocht zullen worden. Hierbij wordt verwezen naar het actieprogramma RON/MER.^{5]} Het betreft onderzoeken naar de mogelijke waterkwali-

2 zie deel B tabellen 2.2.1, 2.2.2.en 2.2.3.

3 zie deel B pag. 119.

4 zie deel C, pag. 47 en 48, RON/MER.

5 zie deel A, hoofdstuk IV.

teitseffecten van het terugstorten van de restfractie in zee, de economische aspecten en de geomorfologische effecten van het afgraven van de Loswal Noord op de kust. De Commissie beveelt aan de bovengenoemde elementen duidelijker in de verdere besluitvorming tot uitdrukking te laten komen.

3.2.3 **Het nulplus alternatief**

Dit alternatief is uit milieu-overwegingen aantrekkelijk. Terecht is in het RON\MER opgenomen de onderzoeken naar de kustmorfologische gevolgen van de verbreding van de Euro- en IJgeul. De Commissie merkt daarover het volgende op. Er zijn aanwijzingen, dat vroeger voor de uitbouw van de Maasvlakte en de aanleg van de havenhoofden van de Rotterdamse Waterweg er een (geringe) zandbeweging vanaf de buitendelta vóór de Briele Maasmond/Haringvliet naar de Schone Kust heeft plaatsgevonden. Door de aanleg van de Eurogeul en het periodieke onderhouds-baggerwerk is deze zandstroom waarschijnlijk tot nul gereduceerd. Bij het nulplusalternatief zal dit temeer het geval zijn. De effecten van deze afgesneden voeding van de Schone Kust zullen pas op middellange termijn mogelijk herkenbaar worden, alhoewel de hoeveelheden zand waar het hier om gaat waarschijnlijk gering zijn. Bovendien is het kustregime door de verlenging van de havenhoofden en de aanleg van de Maasvlakte veranderd in vergelijking met vroeger. Het verdient aanbeveling het nulplus alternatief te beschouwen in samenhang de zandvoorraad van Loswal Noord. Eventuele verdere achteruitgang aan de kust van Delfland, door welke oorzaak dan ook, zou bestreden kunnen worden met het zand van Loswal Noord.

3.2.4 **Alternatief locatie > NAP-20 m**

In de eindrangorde scoort het nulplus alternatief hoger dan het locatiealternatief >NAP-20 m/ 20 km zeewaarts. Dit geldt eveneens bij de vergelijking van milieu-aspecten. Niettemin lijkt in de uiteindelijke gebiedsaanwijzing geen onderscheid tussen beide locatie-alternatieven te zijn gemaakt. Aangezien dit niet met de resultaten van het MER is te rijmen, dient de gelijkstelling nader gemotiveerd te worden. Indien beide locaties verschillend beoordeeld worden, is het aan te bevelen de daarbij behorende criteria nader aan te duiden.

3.2.5 **Minst milieu-schadelijk alternatief (mma)**

In het MER (deel B) wordt een "minst milieu-schadelijk alternatief" (mma I) beschreven, dat als toetssteen dient bij de beoordeling van de verschillende alternatieven, met betrekking tot het aspect milieu⁶].

6 zie deel B pag. 62.

